

ARVEN - Meldingblad for Sannidal Historielag

Oddvar Tobiassen til minne

“Arven”s grunnlegger er død

Det var med stor sorg vi mottok budskapet om at Oddvar Tobiassen døde 25. september 2007. Han ble 72 år gammel.

Vi visste han var alvorlig syk, men det hadde gått framover, og han var veldig optimistisk selv. Det siste han fortalte i telefonen noen dager før han døde, var at nå gikk det mye bedre, og at han snart skulle hjem og sette i gang med neste utgave av “Arven”. Slik gikk det dessverre ikke.

Oddvar var “Arven”s “far”. Han hadde idéen til bladet og var en av grunnleggerne i 1981. Siden var han sentral i utgivelsen av samtlige 81 nummer, fram til han ble alvorlig syk sommeren 2007.

Oddvar hadde også et stort arbeid med abonnentlista på rundt 1000 personer, og sammen med kona, Helen, ble det mange turer til postkasser i bygda ved hver bladutgivelse.

Oddvar var en aktiv mann i Sannidal i en årrekke, bl.a. i skolemusikken.

I Historielaget vil han bli sårt savnet for sitt store engasjement. I tillegg til arbeidet med “Arven” var han selvskreven på alle dugnader på Bygdetunet, han var med på Bygdetundagene og han var aktivt med i flyttingen av alle arkivsakene fra Kil til Bygdetunet.

Hans store interesse for historie vises også tydelig i den omfattende boka “Moe-slekt i 200 år, 1805-2005”, som han skrev i 2004-05. Den vil bli stående som et “monument” etter ham.

For oss som jobbet nær Oddvar i mange år, er savnet etter ham stort.

I takknemlighet minnes vi Oddvar, og vi lyser fred over hans gode minne.

Styret i Sannidal Historielag og redaksjonskomiteen i “Arven”.

**Det nye lagerbygget på Sannidal Bygdetun åpnet
– et resultat av en lokal dugnadsiver uten sidestykke.**

En drøm har gått i oppfyllelse!

Lør 18. august ble det nye lagerbygget på Bygdetunet åpnet med stor festivitas inne i huset. Til stede var rundt 50 personer fra dugnadsgjengen og sponsorene. Fra Kragerø kommune stilte både ordfører og rådmann, og etter å ha hørt beretninger om hvordan dette huset har kommet opp, lovte førstnevnte ”på sparket” kr. 2.500 i ekstra bidrag fra kommunen.

*B*ederen i Sannidal Historielag, Ragnar Grønåsen, ønsket velkommen men før forsamlingen fikk lapskaus på tallerkenene.

I en tale etter maten gjorde Grønåsen rede for Bygdetunets historie fra det første huset kom opp i 1950 til i dag. Gjenstander hadde man forøvrig samlet i Kirkestua helt fra 1920-årene. I 1942 ble Historielaget stiftet, og da ble det fart i sakene. Thomas Wastøl forærte tomta i 1949, og da var det hele i gang.

Grønåsen tok spesielt for seg ”historien” bak nybygget, som allerede ble diskutert i 1980-årene. I den forbindelse ble navn som T.Tande, T.Wastøl, K.Torsdal, H.Mjelland, F.Thorbjørnsen, P.Aabøe, J.Torsdal nevnt.

Da Alf Martin Dalen ble leder i Bygdetunkomiteen i 2005 ble det for alvor fart i sakene. Saken ble diskutert både formelt og uformelt flere

ganger. ”Dette skal vi klare!” var Alf Martins klare budskap.

Ole Wastøl ga tomt, som han også har gjort før, beiligenheten ble bestemt og gravingen satt i gang i juni 2006.

Fra da av gikk det ”slag i slag” utover høsten med en fantastisk dugnadsinnsats og en utrolig giverglede. 45 mann jobbet hele

høsten fordelt på 4 - 5 arbeidslag, og huset kom under tak. Resten av jobben ble gjort på våren og forsommeren 2007.

Grønåsen takket alle som har gjort det mulig å få huset opp: dugnadsgjengen, som stod for tett oppunder 1500 arbeidstimer, de som har bidratt med økonomisk støtte, de som har levert tømmer og alle firmaene som har gitt materialer, transport og graving.

Historielaget hadde i rene utgifter på bygget ca. kr. 180.000,-. Bygget er på 200 kvadratmeter og skal brukes til gårdsredskap og andre større gjenstander, og i det ene hjørnet er det laget et eget arkivrom på 20 kvadratmeter. Dette siste skal romme Sannidal kommunes arkiv, som Historielaget har tatt vare på i mange år, samt enkelte andre arkivsaker.

ÅRVEN

En spesiell takk ble rettet til komiteen som har stått bak og organisert det hele: Alf Martin Dalen, Knut Asbjørn Skarvang, Lars Jacob Moe og Ole Wastøl. Disse fikk en blomsterbukett hver. I tillegg trakk Grønåsen fram Alf M. Dalens innsats spesielt. "Uten deg hadde dette ikke blitt en realitet!" sa han og overrakte en fin, dreid bolle som takk fra Historielaget.

Etter dette hadde disse ordet i tur og orden: Alf M. Dalen, som fortalte om framdriften på bygget; Lars Jacob Moe, som tok for seg dugnadsarbeidet og dettes verdi; ordfører Erling Laland, som roste Historielaget for dets arbeid og "på sparket" lovte kr. 2.500,- ekstra i tillegg til det kommunen har bidratt med fra før; banksjef Arne Rasmussen, som overrakte kr. 20.000,- fra Kragerø Sparebank; banksjef Helge Dalen, som kom med blomsterhilsen i tillegg til kr. 35.000,- som Historielaget har fått

tidligere; Sverre Okkenhaug, leder i Kragerø og Skåtøy Historielag, som hadde med en gavesjekk på kr. 5.000,-; Magnar Kalseth, som hilste fra dugnadsgjengen og poengterte hvor morsomt det hele hadde vært.

I pausen mellom lapskausen og kaffen og kaka dro de sponsorene som var til stede, den første gjenstanden inn i

bygget, ei møkkjerre; dette som et symbol på at de hadde vært med på å "dra lasset".

Alle som var til stede, var enige om at bygget har glidd fint inn i miljøet på Bygdetunet. Faktisk ser det ut som om huset "alltid" har ligget der.

Det ble en trivelig ettermiddag for alle de tilstede værende.

(For liste over sponsorer, se annet sted i dette bladet.)

Ref.

Ordfører Erling Laland på talerstolen.

Sponsorene «drar lasset».

Årsberetning for Sannidal Historielag 2007

HISTORIELAGET

S tyret har i 2007 bestått av: Leder Ragnar A. Grønåsen, nestleder Marit Halvorsen, kasserer Torveig Skarvang, sekretær Knut M. Skarvang, styremedlem Torgunn Sunde og leder i Bygdetunkomiteen Alf Martin Dalen.

I 2007 ble det holdt 8 styremøter der 31 saker ble behandlet.

Det er nå 420 medlemmer i Sannidal Historielag.

Til årsmøtet 22. mars var hele 150 personer møtt fram. Alle årsmøtesakene gikk greit unna. Etter en god matpause holdt Johan Tande et morsomt og interessant kåseri med tittelen "Livet i Sannidal i 1930-, 40- og 50-årene." Tande kom med mange muntre betrakninger, som folk nikket gjenkjennende til.

Høstmøtet 25. oktober var viet innsamling av stedsnavn. Førsteamuanensis Vidar Haslum la fram sine tanker om hvordan et historielag bør ta vare på stedsnavn. Han presenterte i den forbindelsen 2 hefter fra Sannidal med innsamlede stedsnavn, ett som omhandlet Tveitereid og ett fra Leivann. Dette kom det svært mange positive reaksjoner på, og dette blir forhåpentlig starten på at flere gårdeiere i Sannidal samler navnene fra sin eiendom.

Historielagets fotobearingsprosjekt fortsetter. Sigmund Heldal har i løpet av året scannet mange gamle bilder fra Sannidal.

Fremdeles er det mange spørsmål om slekt til Historielaget, og Reidun Heldal har fortsatt med å svare på henvendelsene om dette.

Kulturminneregistreringsskomiteen i kommunen er så smått i gang. Gunnar Aabøe og Ragnar Grønåsen representerer Sannidal Historielag i komiteen.

Historielaget har i løpet av året vært i flere møter med Statens Veivesen angående bevaring av en bolt med jernring, samt kraftige jernkjettinger, med årstallet "1709" meislet inn i fjellet ved siden av, like ved den nye riksveien i Kammerfoss. Vi er veldig glad for at dette nå ser ut til å gå i orden.

Ellers er Sannidal Historielag fremdeles å finne på Internett, under adressen www.sannidalhistorielag.no.

MELDINGBLADET "ARVEN"

I redaksjonskomiteen satt disse i 2007: Oddvar Tobiassen, Ragnar A. Grønåsen, Ove Bertelsen, Gunnar Aabøe og kasserer Liv Grønåsen.

Den 27. årgangen ble utgitt med nr. 80 og 81, til sammen 40 sider lokalhistorie.

De største artiklene var disse:

Årsberetning for Sannidal Historielag 2006, Historielaget vil bevare kulturminner fra 1709 i Kammerfoss, Sandokedals herredsstyre (14), Innholdet i "Arven" nr. 70-79, Skipsfører Stian Pedersen (10 og 11), Jørgen Søndbø - treskjærer og rose maler fra Kil, Sannidal for 75 år siden, Dalsfoss kraftanlegg m.m. (2), Ei seilskute fra Sannidal, Svært godt besøkt årsmøte i Sannidal Historielag, Sunde bru i Gjerstad, Sjøsprut og felespel, Jens H. Lindheim sin familie, Innsamling til krigstidens ofre, Gjetergutter og gårdsarbeidere i Sannidal, Sannidal ungdomslag 100 år i 2008.

I tillegg til dette har vi trykket en hel del småartikler, og ikke minst bilder.

I siste halvdel av 2007 har Historielagets styre og redaksjonskomiteen arbeidet med å videreføre "Arven" etter Oddvar Tobiassens bortgang. Dette arbeidet pågikk fremdeles ved årsskiftet.

Redaksjonskomiteen minner for øvrig om at vi hele tida tar imot nye abonnenter; dessuten er vi veldig takknemlig for stoff eller tips om stoff til bladet.

"Arven" klarer seg godt økonomisk, og bladet "lever" nå bare av frivillige gaver fra leserne.

BYGDETUNET

I Bygdetunkomiteen var disse med i 2007: Leder Alf Martin Dalen, Knut Asbjørn Skarvang, Olav Bråtane, Torstein Lofthaug, Petter W. Baann, Kjellfrid Enggrav, Kari Nyland, Per Tangen, Isak Wåsjø og Håkon Breimyr.

Alminnelig vedlikehold ute og inne har vært fortøpende gjort.

Den største begivenheten på Bygdetunet på svært lang tid fant sted 18. august da det 200 kvadratmeter store lagerbygget, inkludert arkivrom, ble innviet. Huset ble satt opp på dugnad i løpet av høsten 2006 og våren 2007. Det ligger vest for scenen og Helandshuset, på en tilleggstomt til Bygdetunet, som ble gitt av Ole Wastøl i 2005.

En byggekomité bestående av leder Alf Martin Dalen, Knut Asbjørn Skarvang, Lars Jacob Moe og Ole Wastøl jobbet intens for å legge arbeidet til rette, og i alt rundt 40 personer deltok på dugnadene, fordelt på 4 lag med 9 deltakere på hvert lag. Disse jobbet anslagsvis 1.500 timer i løpet av høsten og våren!

Historielaget møtte ellers stor velvilje i lokalsamfunnet for byggeprosjektet, i form av økonomisk hjelp, materialer og transport. Drøye 50 personer var til stede ved innvielsen, både dognadsfolk og representanter for "sponsorene". Det ble en takkens dag på alle måter, og de fire ovennevnte, Dalen, Skarvång, Moe og Wastøl, ble spesielt hedret av lederen i historielaget.

Det tradisjonelle 17. mai-arrangementet på Bygdetunet samlet også i 2007 mye folk.

Ellers ble Bygdetunet vist fram for flere skoleklasser. Lars Jacob Moe har for det meste tatt seg av dette.

Disse gavene ble gitt til Sannidal Bygdetun i 2007: Fra Aud Lien: sju håndskrevne stiler fra ca. 1915; fra Øystein Jarandsen: høvelbenk, div. verktøy og klesrulle; fra Ellen Andersen: hyller (til bruk i arkivrommet); fra Tom E. Andersen: strikkemaskin; fra Ole Wastøl, Arne Jacob Moe og Inge Roar Snøås: såmaskin og gjødselspreder; fra Alf Martin Dalen: høyvogn; fra Else Judith Kiil: spill til stubbebryter, fra Skauen; fra Svein Vindfjell, Fosteråsen: landbruksstraktor, med jernhjul, fra 1929 (er i orden); fra Leif Grønstad: hestehakke, slåmaskin, sleperive, høyrive, 2 treriver, potetopptager, langkjerre med trom, drakjerre, kjøkkentrille, karjol, spisslede, sluffe, tømmerslede med sving; fra Johnny Thorsen (Loppemarked Levangsheia 2007): håndskrevet "Opskriftsbok", Dina Landsverk; fra Betzy Halvorsen: bok "Det norske næringsliv. Telemark fylkesleksikon" (1949), medalje "For frihet og fedreland" F.L. Skauen, idrettsmerke "Kragerø Idrettsforening".

Til slutt en hjertelig takk til alle som i 2007 støttet arbeidet til Sannidal Historielag, økonomisk og på andre måter. En spesiell takk vil vi rette til de som møtte opp på dognadene på lagerbygget på Bygdetunet og ellers på andre måter hjalp til med å få reist dette bygget, og de som engasjerte seg i å få fram stoff til "Arven".

Uten denne støtten og interessen ville det være umulig å drive alle våre virksomheter. Vi trenger dette engasjementet også i 2008!

Knut M. Skarvång
sekretær

Ragnar A. Grønåsen
leder

"ARVEN" I "NY" UTGAVE.

De observante vil selvsagt allerede ha oppdaget at "Arven" ser litt annerledes ut denne gangen. Den største forandringen består i at bilder tatt på møter og arrangementer "i vår tid", blir trykket i farger.

Vi vil videreføre det beste fra den "gamle" "Arven", samtidig som vi prøver å fornye oss litt.

Etter Oddvar Tobiassens altfor tidlige bortgang har red.kom. besluttet å legge layout-arbeidet til Sannidal, til Rønnaug Lunden Fjellheim. Da blir hele jobben med å produsere bladet lagt til nærmiljøet, og det hele blir enklere for komiteens medlemmer.

ÅRVEN

Vi i red.kom. er selvsagt interessert i reaksjoner på og kommentarer til forandringene.

Dessuten er vi avhengig av lesernes tips om stoff for at bladet skal fortsette å komme ut.

Som vanlig i det første nummeret hvert år har vi lagt inn en bankgiro som vi håper blir flittig benyttet.

Vi benytter samtidig anledningen til å takke Kragerø Aksidenstrykkeri for svært godt samarbeid og vel utført arbeid gjennom mange år.

Red.kom

Sponsorer til lagerbygget på Bygdetunet

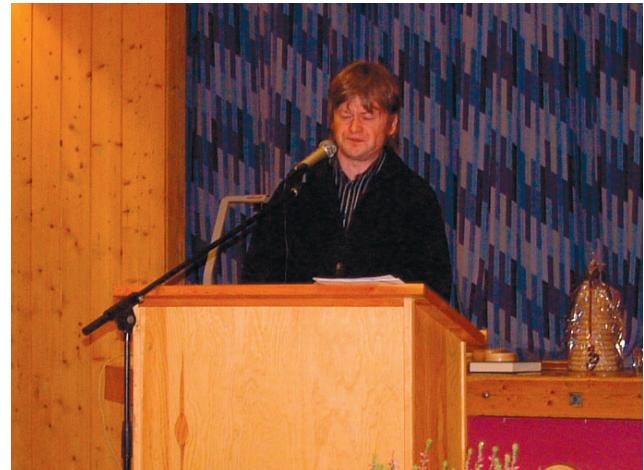
Lette er byggets sponsorer
Sør-Tre Bruk
Leif Øygarden
Tveit Tordal og Tordal Sparebank
Kragerø Sparebank
Kyggriakk Fossen
Georg Tveit
Kragerø Naturstein
Kragerø Septik
Lars Børre Lofthaug
NCC Transport
Resconsult
Ronald Bjerva
Sandfarigen Bruk
Svein Harry Pakke Transport
Teppeloftet
Vadfos Bruk

Disse har gitt tømmer til bygget.

Knut M. Skarvång
Tor Kristian Fjellheim
Halvor Menstad
Jon Kristian Refsalen
Torstein Lofthaug

Hvordan bør et historielag

Stor oppslutning om Historielagets høstmøte 25. okt.

Vidar Haslum.

FOREDRAG OM STEDSNAVNINNSAMLING

Rundt 120 personer var møtt fram i Sannidal samfunnshus for å høre førsteamanuensis Vidar Haslum ved universitetet i Stavanger holde foredrag om innsamling av stedsnavn. Haslum har slekta si fra Levangsheia. Han har utdanning i norsk, historie og geografi. Han har drevet språkforskning og historielagsarbeid i mange år.

Stedsnavninnsamling begynte han med for over 30 år siden, og han har bl.a. laget 13 hefter med stedsnavn fra Levangsheia. Der blir navnene presentert v,hj,a. både kart og fotografier. Han har også med uttaleeksempler og en del navneforklaringer. Han lar grunneierne komme til orde i heftene, som er svært så leservennlige og lettattelige.

Sommeren og høsten 2007 har Haslum tatt for seg et par områder i Sannidal, Leivann og Tveiter-

eid, og det var bl.a. resultatene fra dette arbeidet som ble presentert på høstmøtet.

Som hovedbegrunnelse for innsamling av stedsnavn nevnte Haslum at de er svært viktige for å forstå hovedinnholdet i eldre dokumenter, særlig grensedokumenter. Stedsnavnene brukes som referanse for hvor ting har skjedd tidligere. Det eldste grensedokumentet i Norge er for øvrig fra 1292, fra Kvinesdal.

Stedsnavnene representerer fantastisk språklig kulturarv, med en stor ordrikdom. Det mest interessante med navnene, mente Haslum, er lokal-kunnskapen knyttet til dem.

Historielaget bør være opptatt av forbindelsen mellom navn og virksomheter som har vært i bygda.

Opplysningene i navneheftene skal selvfølgelig være så korrekte som mulig, og framstillingen må

elag ta vare på stedsnavn?

være fagmessig og brukervennlig. Den ekte uttalen er viktig. Det må også gis en god geografisk beskrivelse, og navnene må festes til kart.

I Sannidal har det vært samlet inn stedsnavn tidligere, først i 1930-åra og siden på 1980-tallet, og nå håper vi at dette arbeidet skal skyte fart igjen. Etter Haslums foredrag hadde Olav Tveitereid ordet, og han understreket sterkt betydningen av et slikt arbeid. Han mente bl.a. at jaktlagene i bygda var et naturlig sted å begynne.

Det var mange av grunneierne i Sannidal som tok kontakt med Vidar Haslum i paua, og Historielaget håper nå at mange går i gang med å samle inn navn fra sin eiendom; "konsulenthjelp" kan det nok bli en råd med, mente Haslum.

MINNET ODDVAR TOBIASSEN

Forsamlingen minnet nylig avdøde Oddvar Tobias-

sen med ett minutts stillhet da høstmøtet tok til. Historielagets leder understreket betydningen av det arbeidet Tobiassen hadde lagt ned for Sannidal Historielag på mange felt gjennom flere årtier, spesielt alt arbeidet med samtlige av "Arven"s 81 utgaver.

KAFFE OG PRAT

Som sedvanlig hadde festkomiteen stelt i stand god mat og kaffe, og praten gikk livlig rundt bordene i over en time.

Det ble solgt lodder for over 14.000,- kroner, mye takket være flotte gevinstar i form av boller og fater fra Kristoffer Holt, kransekake fra Marit Halvorsen og ett eksemplar av den nyopptarykte Bygdeboka, bind 1.

Ref.

Sandøkedals herredsstyre (15)

Vi fortsetter her gjennomgangen av noen herredsstyresaker i Sannidal 1901-07. De tidligere artiklene i denne serien ble trykket i "Arven" nr. 54, 55, 57, 58, 61, 63, 64, 69, 70, 72, 73, 77, 78 og 80.

Referatene har stått i avisens "Vestmar", og de ble for 15-20 år siden samlet av

Håkon Finstad og gitt som gave til Sannidal Historielag ved 50-årsjubilæet i 1992.

Vi har i avskriften beholdt datidens ortografi og setningsbygning; dette for å prøve å beholde "stemningen" fra 100 år tilbake.

Fra møtet man. 3. sept. 1906

Veianlægget i Kiilsklevene med tilhørende brygge.

Amtsingeniør Grong var til Stede under denne Sags Behandling.
Ordf. refererede det ekstraordinære Amtsthings Beslutning og gav deretter Ordet til Amtsing., der udtalte, at det efter den sidste Opstikning af Bryggen, hvorved denne blev betydelig forlenget, vilde man faa en Brygge, der vilde være tjenlig for stor Trafik og hvortil store Skibe kunde lægge lige indtil.

Tanken om at indkjøbe de gamle Brygger paa den anden Side af Fjorden vilde han fraraade, da dette blev i Længden meget dyrere. Den i Amtshinget vedtagne Indstilling fra dettes veikomite forundrede ham. Der taltes om Statsbidrag, noget som man visstnok ikke kunne gjøre Regning paa. Veibudgettet der forelægges det i Høst sammentrædende Storthing, er allerede færdigt fra Regjerings Side, og deri har hvert Amt faaet sit ansøgte Bidrag. Vi har her i Amtet Kr. 150.000 fordelt paa 3 Veianlæg. At tage noget herav til Kiilsveien gik nok ikke. Heller ikke troede han stort paa halvt Amtsbidrag. Muligens man opnaaede 1/3 Bidrag. At ville fremme Anlægget nu i Haab om de nevnte Stats- og Amtsbidrag, vilde være høist risikabelt. Veien Langesund - Sundby har staaet paa det Viferdigbygget nu i 5 - 6 Aar, men endnu ikke kunnet faa det paaregnede halve Amtsbidrag. Man fik faa sikrere Udgifter før man bygget. Amtsthinget fik vel muligens ved Ansøgning Administrasjonen til at gaa med paa en Tillægsindstilling paa 1/5 Dels Bidrag.

Den projekterede vei var beregnet som Hovedvei. Taleren kunde huske at han i 1860-Aarene var med at udstikke en Sidelinje til Kiil, men Anlægget

strandede, da Grundafstaaelserne ikke var i Orden.

Strand vilde gjerne ha flere Oplysninger, navnlig ang. Beregningen. Amtsing. Opplyste at denne, Kr. 8.650,-, var under Forudsætning af 3 1/2 Meters Vei-bredde. Skulde denne forøges til 4 Mtr., hvilket var ønskeligt for tung Trafikering, antog han Beregningen vilde komme op i Kr. 10.000,-. Det nye Projekt med Bryggens Forlængelse vilde komme antagelig paa Kr. 2.500,-. Han troede det var nødvendig at foretage ny Udstikning af hele Anlægget og da beregne Veien baade som 3 1/2 og 4 Meters.

Strand vilde helst ha Sagen utsat til nye, sikre Beregninger forelaa og Dalsfosselskabet havde givet en bindende Erklæring for sit Bidrag.

Ordf. syntes det var maerkeligt om Amtet nu kunde komme fra halvt Bidrag. Og Statsbidrag var også beføyet. Det gjaldt jo et forsømt Stykke af Hovedveien, som de omkringliggende Bygder også vilde faa Fordel af. Bygningen maa efter Amtsing. Udtalelses dog udstaa inntil Udsigterne for Bidragene er bragt paa det rene.

Farsjø var enig med Ordf. i at Anlæggets Paabe-gyndelse fik udstaa, saa man slap at løbe nogen Risiko.

Strand vilde gjerne ha Beregningen baade for 4 og 3 1/2 Meters vei. Kanske Dalsfosselskabet for-drede 4 Meters hvis det skulde yde Bidrag.

Ordf. vilde fraraade tanken om 4 Meters Vei, for den blev jo da bredere end Veien ovenfor. Det blev jo dyrere, og han troede at 3 1/2 Meters Vei var bred nok for Dalsfosselkabets Trafik. Han havde aldrig hørt Klagemaal over at Veien vilde bli for smal, men derimot over at Bryggen kom til at bli for liden.

Fuglestvedt vilde ikke være med paa at fordre Projektet ved at tænke paa 4 Meters Vei. Det gik trængt nok allikevel at faa Sagen fremmet.

Nossen syntes ikke man behøvede gildere Vei her end ovenfor. Han troede alt dette nye, som kastedes ind, vilde vise sig at være begynnelsen til Enden paa hele Sagen.

Enst. Besluttedes: Amtsingeniøren anmodes om at utarbeide modificeret Forslag med Overslag for en utvidet Bryggeplan paa Andersviksodden, saaledes at større Dampskibe kan lægge til; ligeledes modificeret Overslag for hele Veianlægget alternativt for en Kjørebredde af 3 1/2 og 4 Meter.

Dette modificerede Forslag bliver at forelægge første sammentrædende Amtsdudvalg med Forespørgsel om hvorvidt Amtsdudvalget i Henhold til sidste extraordinære Amtsthings Uttalelser i Sag Nr. 8 vil anbefale for kommende Amtsthing Stats- og Amtsbidrag til dette Anlæg i Tilfælde Sandøkedal forskudsvis oparbeider samme inneværende Høst og Vinter. Ligeledes forespørges hvorvidt Amtsdudvalget vil anbefale halvt Amtsbidrag i Tilfælde Statsbidrag ikke erholdes.

Grunden til at Anlægget ønskes fremmet strax, er den i Udsigt stillede betydelige Massetransport, som kan ventes at vilde finde Sted i Anledning de projekterede industrielle Anlæg i Dalsfos.

ERSTATNING.

Ang. Erstatning til Torbjørn Nygaard for Skade forvoldt paa hans Eiendom Pladsen ved Søndbø under

Reparation af Hovedveien sammested.

For nævnte Skade besluttedes enst. at utbetale Torbjørn Nygaard det forlangte Beløb kr. 30,-.

KIRKETJENER- OG GRAVERPOSTEN.

I Anledning af at Lars Olsen har oppsagt sin Stilling som Kirketjener og Graver med Fratrædelse 30te Novbr., besluttedes at avertere Posten ledig med Tiltrædelse 1ste Decbr. og med samme Løn som for den nu fungerende Kirketjener.

**Disse gavene er gitt til
bladet siden forrige nummer.**

Hjertelig takk!

K.N., Notodden 200. K.A.O., Flekkerøy 200.
H.O., Risør 100. L.L., Sannidal 100. I.J., do. 100.
K.T.D., Vassenden 200. ? 100. B.D., Sannidal
200. H.R., Kragerø 200. A.J.K., Stathelle 100.
V.G., Tønsberg 100. T.K.S., Sannidal 100. T.S.,
Neslandsvatn 200. G.Aa., Haslum 200. R.K.,
Sannidal 100. R.S., Kragerø 100. A.B., do. 100.
I.S., Balestrand 100. I.G., Jevnaker 100. A.K.,
Neslandsvatn 150. E.J.J., Helle 100. G. og J.L.,
Sannidal 200. H.L.Ø., Sundebru 100. I.Å.S.,
Risør 200. V.K.T., Sannidal 200. E.M.E., Kris-
tiansand S 200. Å.L., Kristiansand S 100

Antikviteter og snurrepiperier

*blir tema på Sannidal Historielags årsmøte, som blir holdt på
Sannidal samfunnshus torsdag 27. mars 2008 kl. 18.30.*

Ellen Ørnes, kjent fra NRK-TV, blir med for å vurdere
gamle gjenstander som folk har tatt med seg til møtet: alder, bruk, o.s.v.

Historielaget kan som vanlig også love god bevertning og hyggelig stemning.

Vi håper riktig mange møter opp, og at de tar med seg gjenstander som de ønsker vurdert!

Styret

Minner fra krigens siste år

S einhøstes 1944 kom en gruppe ungdommer til Kjølebrønd og ble fordelt rundt på gårdene der. Historien om disse er det kan hende ikke så mange som kjenner nå. Jeg har derfor forsøkt å skrive ned en del, og jeg har også funnet fram til en av disse karene, Kåre Røed fra Sandefjord, og fått en del opplysninger og bekrefelser fra han.

Langt inne på skogen et sted i Bamble ble det opprettet en godt skjult leir for "gutta på skauen". Det var ungdom, stort sett 19 - 23 år, som hadde stukket av da tyskerne skulle ha tak i de til "arbeidstjeneste". I alt 74 mann var forlagt her. Yngstemann var en sannidøl, Lars Aspeflaten. Ellers kom de fra forskjellige steder i Vestfold og Telemark.

En forræder hadde fått snusen i denne etableneingen, og i november 1944 opptrådte han som veiviser for tyskerne. Seint en kveld da mange hadde lagt seg, gikk alarmen: "Tyskerne kommer!" Guttene sprang ut gjennom vinduene på baksiden og stormet på skogen. Tyskerne begynte å skyte. Tre ble skutt på, og én av disse omkom, en Byholt fra Kragerø.

Kåre Røed forteller at han hadde lagt seg for natta, og nå sprang han ut barbeint og i bare undertøyet. Det var kommet snø, og han sprang altså barbeint i snøen, og det i 6 - 7 timer før han kom til et sted der han kunne få noe hjelp.

Seinere kom 15 av disse karene til Sannidal, og sju eller åtte av dem kom til Kjølebrønd. Der skulle de ligge i dekning inntil videre. Vi ungene fikk beskjed om at hvis noen spurte oss hvem de var, skulle vi si at det var skogsarbeidere fra Drangedal.

Kåre Røed fra Sandefjord og Bjarne Hansen fra Langesund kom heim til Barland. Kåre kunne ikke bruke sko, men vi fant et par kjempestore støvler (nr. 48?) som ble hans fottøy til fram mot jul. Guttene følte seg etter hvert nokså trygge, og de fleste var nok med på noe skogsarbeid rundt omkring.

Heime var vi mange fra før, og to voksne karer i tillegg ble en stor utfordring for mor. Hvordan skaffe mat? Det er fremdeles en gåte hvordan hun greide det. Kveldsmat var for det meste potet. Et stort fat på bordet, og så salt og kanskje litt syltetøy, og med en beskjed om at dette var alt: "Dere må dele." Vi ble bedt om å skrelle potetene, for grisene

skulle også ha mat.

Julekvelden minnes Kåre. Det var juletre med norske flagg, og gaver under. Middagen var kveitemjølsgraut med smørøye, og så litt småkaker og kaffe eller saft seinere. I grauten var det to mandler, og de som fikk mandlene, skulle ta oppvasken.

Og så var det fotografering ute på kvelden. Blitz eksisterte ikke på den tida, men far hadde "magnesiumbombe". Vi stilte opp, og far plasserte det store kasseapparatet åpent i mørket. Lunta ble tent, og far kom raskt på plass. Dermed ble fotografen også med på bildet. Kvaliteten ble like god som med dagens blitz.

2. Juledag skulle de fleste møtes på den store juletrefesten. Kåre hadde ikke brukelige klær til å gå ut blandt folk, syntes han, så han lånte min fars brudgomsdress. Den var nok et par nummer for liten, men han følte seg riktig bekvem i slik stas.

Like over nyttår kom to ledere som skulle løse folka over til Sverige. Et sted på Ørviklandet kom en fiskeubåt og tok de om bord. Og i nattemørket gikk de til Langesund og henta flere. Så stakk de rett over til Strømstad og friheten. Her ble de straks satt i trening, og så fort tyskerne kapitulerede, kom de over grensen og ble tilsluttet de andre norske styrkene. Utover sommeren var det mye vakthold over tyske tropper som ventet på heimsending.

Etter dimittering tok Bjarne Hansen utdanning som diakon, og etter en del år ble han bestyrer på Nærlandheimen på Jæren. Han er nå død for en del år siden.

Kåre Røed ble ingeniør og flyttet til Oslo. Som pensjonist flyttet han tilbake til Sandefjord og er bosatt der.

Dette er spredte minner, som delvis er fortalt av Kåre Røed. Det finnes nok flere som kan supplere en del.

Det er historie fra en mørk fortid i vårt land. Noen ga mange år av sin ungdom, og noen ga sitt liv for vår frihet.

DET MÅ VI IKKE GLEMME.

Sverre Barland

Kåre Røed døde 12. sept. 2007, etter at dette stykket ble skrevet.

Julaften på Barland i 1944. Bak: Einar, Kåre, Arne, Bjarne Hansen, Reidar. Midten: Karen Tomine, Erling, Kåre Røed. Foran: mor Ingeborg, Håkon, Sverre, far Jens.

KRIGSMINNER

- Bygdetunet

Kan det være i Sannidal noen minner fra krigens dager som burde tas vare på, og som kunne få en plass på Bygdetunet?

Selv har jeg ganske mye stoff og gjenstander som kunne passe et slikt sted, men jeg har imidlertid deponert alt i de store bomberommene under Oslo Handelsgymnasium. Det er nå i disse lokaler blitt ganske mange interessante saker.

Oslo Handelsgymnasium var som skole ferdig til å tas i bruk da krigen brøt ut, og tyskerne overtok omgående alle lokaler og naboen, KNA-hotellet.

På slutten av krigen hadde Terboven sitt kontor i det som i dag er rektors kontor,

og fraflyttingen fra Stortinget til Oslo handelsgymnasium var vurdert som tryggere, for bomberommene var de mest solide der.

Spørsmålet er om det bortover i krokene finnes rester i bygda av slikt som kunne passe inn i en liten samling krigsminner. Krigen er nå i ferd med å bli fjern historie for yngre generasjoner, og farens for at man kaster istedenfor å bevare er jo nærliggende.

Spørsmålet rettes til alle flittige lesere av "Arven", og de lokale grederepresentanter vil sikkert kunne ta imot det man måtte ha av interesse.

Joban Tande

Returadresse:
Sannidal Historielag
Adr.: Gunnar Aabøe
Solstadbakken 16
3766 Sannidal

Klesvask for ca. 90 år siden

Bildet er tatt i nærheten av badeplassen ved Torsdaltjenna trolig 1917.
Vi har lånt det av Per Morten Aabøe. På baksida av bildet var disse navnene påført:
f.v. Kirsten Aabøe (f. Holt 19.02.1896), Signe Paus (f. Sveinungsen 06.12.1902(?)),
Gustava og Agnes (f. Gustavsen 15.08.1903), 20.06.1901 og Ester Alfsen (f. Holte 25.11.1907).

«ARVEN» UTGIS AV SANNIDAL HISTORIELAG
www.sannidalhistorielag.no

Redaksjonskomité:

Ragnar Grønåsen
Ove Bertelsen
Gunnar Aabøe

tlf. 35 99 22 16
tlf. 35 99 03 74
tlf. 90 91 63 52

Kasserer:

Liv Grønåsen
«Arven»'s
bankgirokontonr.:

tlf. 35 99 22 16
2655.60.82854